

Examen VMBO-KB

2018

tijdvak 1
dinsdag 22 mei
9.00 - 11.00 uur

maatschappijkunde CSE KB

Dit examen bestaat uit 43 vragen.
Voor dit examen zijn maximaal 55 punten te behalen.
Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Meerkeuzevragen

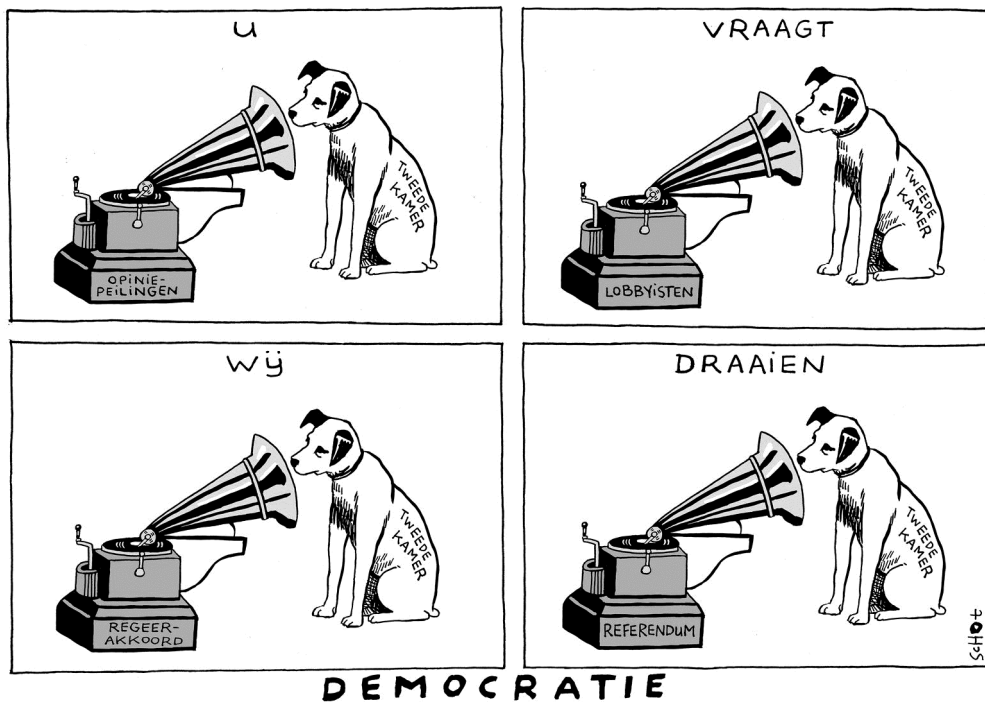
Schrijf alleen de hoofdletter van het goede antwoord op.

Politiek en beleid

- 1p 1 Koning Willem-Alexander is het staatshoofd van het Koninkrijk der Nederlanden.
Welke uitspraak over Koning Willem-Alexander is juist?
Koning Willem-Alexander
- A heeft officieel veel politieke macht.
  - B is verantwoordelijk voor het beleid van de minister-president.
  - C is verantwoordelijk voor zijn eigen uitspraken.
  - D overlegt regelmatig met de minister-president.

afbeelding 1

bron: Bas van der Schot in de Volkskrant van 18 april 2016

2p 2 In afbeelding 1 zijn vier mogelijke invloeden op de Tweede Kamerleden te herkennen:

- a Belangengroepen proberen het beleid te beïnvloeden.
- b Het volk kan bij bepaalde voorstellen advies geven.
- c Coalitiepartijen moeten compromissen sluiten.
- d In Nederland worden mensen vaak naar hun mening gevraagd.

→ Welke invloed hoort bij welke tekening?

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan met de juiste letter.

Tekening 1 opiniepeilingen hoort bij invloed ...

Tekening 2 lobbyisten hoort bij invloed ...

Tekening 3 regeerakkoord hoort bij invloed ...

Tekening 4 referendum hoort bij invloed ...

tekst 1

‘Ontslag om hoofddoek is onrechtmatige discriminatie’

Een Franse moslima die in dienst was als softwareontwikkelaar, is ten onrechte door haar bedrijf ontslagen vanwege het dragen van een hoofddoek. Het ontslag is ‘onrechtmatig’, zo oordeelt het Europese Hof van Justitie. Het Hof komt tot die conclusie op basis van Europese wetgeving die onderscheid op basis van religieuze overtuiging verbiedt.

naar: de Volkskrant van 13 juli 2016

- 1p 3 Welke twee grondrechten spelen een rol in de zaak uit tekst 1?
- A de vrijheid van meningsuiting en het recht op privacy
  - B het recht op een eigen levensovertuiging en de persvrijheid
  - C het respect voor minderheden en de vrijheid van onderwijs
  - D het verbod op discriminatie en de vrijheid van godsdienst

tekst 2

Coalitie

Van 2012 tot maart 2017 zat de PvdA in een coalitie met de VVD. Tijdens deze periode werden maatregelen genomen om de economische crisis te bestrijden.

naar: www.ed.nl van 16 maart 2017

Lees tekst 2.

- 1p 4 Welke politieke stromingen waren tussen 2012 en maart 2017 vertegenwoordigd in het kabinet?
- A de christendemocratische en de ecologische stroming
  - B de liberale en de ecologische stroming
  - C de sociaaldemocratische en de christendemocratische stroming
  - D de sociaaldemocratische en de liberale stroming
- Zie tekst 2.*
- 1p 5 Het kabinet nam maatregelen om de economische crisis te bestrijden. Met welke maatregel van het kabinet zal de PvdA vanuit haar uitgangspunten **veel moeite** hebben gehad?
- A De economie werd gestimuleerd om meer banen te scheppen.
  - B De minimumlonen voor jongeren gingen omhoog.
  - C De uitgaven voor de zorg voor ouderen gingen omlaag.
  - D Directeuren van scholen en ziekenhuizen kregen een salarisverlaging.

- 2p 6 De Tweede Kamer heeft twee taken: de controlerende en de wetgevende. Hieronder staan vier rechten van de Tweede Kamer.
→ Geef aan bij welke taak van de Tweede Kamer elk recht hoort.

	recht
1	het recht van initiatief
2	het recht van interpellatie
3	het recht van amendement
4	het recht van enquête

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan met controlerend of wetgevend.

1 = ...

2 = ...

3 = ...

4 = ...

tekst 3

Overeenkomst over de zorg

PvdA-leider Lodewijk Asscher wil samen met andere linkse partijen een overeenkomst sluiten over de zorg. Hij heeft een plan dat hij met deze partijen wil bespreken.

Volgens hem kennen de plannen van de linkse progressieve partijen op het gebied van de zorg 'meer overeenkomsten dan verschillen'.

naar: www.nieuws.nl van 28 januari 2017

Lees tekst 3.

- 1p 7 Met welke twee linkse partijen zal Lodewijk Asscher in ieder geval over de zorg willen praten?
- A CDA en SP
  - B D66 en SGP
  - C GroenLinks en SP
  - D VVD en PVV
- 1p 8 In de Europese Unie zijn drie politieke machten. Deze machten zijn verdeeld over verschillende Europese instellingen. Welke macht(en) heeft de Europese Commissie?
- A alleen de uitvoerende macht
  - B de uitvoerende en de rechterlijke macht
  - C de uitvoerende en de wetgevende macht
  - D de wetgevende en de rechterlijke macht

tekst 4

Thalys en Eurostar stellen identiteitscontrole in

Nederland, Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk hebben een akkoord bereikt over de invoering van passagierslijsten voor internationale hogesnelheidstreinen (Thalys en Eurostar).

Met de passagierslijsten kunnen veiligheidsdiensten checken of er gezochte criminelen in de trein zitten. Een identiteitscontrole voor vertrek moet garanderen dat de naam op het vervoersbewijs en de naam op het paspoort overeenkomen.

naar: www.ad.nl van 27 januari 2017

- 1p 9 Wordt met het plan uit tekst 4 een uitgangspunt van de Europese Unie (EU) aangetast?
- A ja, het garanderen van een eerlijke concurrentie tussen de lidstaten van de EU
  - B ja, het recht om als EU-burger vrij te reizen binnen de EU
  - C ja, het recht om producten in een ander EU-land te kopen
  - D nee, er wordt geen uitgangspunt van de EU aangetast

tekst 5

Basisinkomen gaat niet door

Terneuzen zal voorlopig niet experimenteren met een basisinkomen voor mensen die langdurig in de bijstand zitten. De gemeenteraad heeft besloten tot uitstel.

Het ministerie van Sociale Zaken had kritiek op de plannen. In de wet staat dat iemand met een uitkering een tegenprestatie moet leveren. In Terneuzen zouden twintig mensen een basisinkomen van 993 euro per maand krijgen, zonder verplichtingen.

naar: De Telegraaf van 27 januari 2017

- 1p 10 Waarom gaat het experiment van de gemeente Terneuzen uit tekst 5 niet door?
- Het gaat niet door, omdat
- A de burgemeester beslist over de sociale wetgeving in zijn gemeente, niet de gemeenteraad.
  - B experimenten met wetten door de provincie goedgekeurd moeten worden.
  - C gemeenten niet mogen afwijken van landelijk geldende wetten.
  - D het college van B en W dit soort wetten moet vaststellen; dat kan niet in de gemeenteraad.

tabel 1

Samenstelling van de Provinciale Staten van Gelderland

partij	zetels
VVD	9
PVV	5
D66	7
CDA	9
SP	6
GroenLinks	3
PvdA	6
ChristenUnie	4
PvdD	2
50+	1
SGP	3

bron: *www.ad.nl* van 16 maart 2017

Bekijk tabel 1.

- 1p 11 Hoeveel partijen moeten er **minstens** samenwerken om een meerderheid te hebben in de Provinciale Staten van Gelderland? Leg je antwoord uit.
Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.
Dat zijn minstens ... partijen, want ...

- 1p 12 Na de Tweede Kamerverkiezingen van 15 maart 2017 besloten vier partijen een poging te wagen om samen een regering te vormen: CDA, D66, GroenLinks en de VVD.
In Nederland wordt vaak een onderscheid gemaakt tussen linkse, midden- en rechtse partijen.
→ Welke twee van deze vier partijen worden vaak bij het midden ingedeeld?
Doe het zo: neem het onderstaande over en vul de twee partijen in.
... en ...

tekst 6

Studenten voelen zich tekortgedaan na afschaffen basisbeurs

Het geld dat is bespaard met het afschaffen van de basisbeurs, komt niet ten goede aan beter onderwijs. Dat schrijven studentenorganisaties LSVB en ISO vandaag in een brief aan de partijen die onderhandelen over een nieuw kabinet. Het geld dat het oplevert is volgens hen niet eens genoeg om eerdere bezuinigingen op te vangen.

Deze week wordt aan de formatietafel in Den Haag onder andere gesproken over het onderwijs. De basisbeurs is afgeschaft met steun van drie van de vier onderhandelende partijen: VVD, D66 en GroenLinks. De vierde partij, het CDA, wil de basisbeurs juist opnieuw invoeren.

naar: www.parool.nl van 10 april 2017

- 2p 13 Is er in tekst 6 sprake van een politiek probleem? Verklaar je keuze en geef er twee redenen bij.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

Ja, er is sprake van een politiek probleem, want

1: ...

2: ...

of

Nee, er is geen sprake van een politiek probleem, want

1: ...

2: ...

tekst 7

Afgetreden politici

Met twee afgetreden bewindspersonen, een opgestapte Kamervoorzitter en twee onderzoeksrapporten, leek de bonnetjesaffaire over de Teeven-deal definitief beëindigd. Maar nu blijkt dat de opvolger van Ivo Opstelten, minister Ard van der Steur, belangrijke informatie heeft achtergehouden voor de Tweede Kamer.

Van der Steur deed dat als Tweede Kamerlid en later als minister. Dat staat in het boek *De rekening voor Rutte*, waarin verslaggever Bas Haan de werkwijze van het kabinet-Rutte volgde. Het boek onthult een tot nu toe geheime e-mail van Van der Steur, waaruit blijkt dat hij de Tweede Kamer onjuist heeft geïnformeerd. Het gaat om de antwoorden op 99 Kamervragen over de Teeven-deal, waaruit na commentaar van Van der Steur belangrijke informatie werd geschraapt.

naar: www.nieuwsuur.nl van januari 2017

Lees tekst 7.

- 2p 14 Minister Van der Steur is naar aanleiding van het Tweede Kamerdebat over dit boek, opgestapt.

De massamedia hebben onder andere de volgende vier functies.

- 1 het aandragen van onderwerpen voor de politieke agenda
  - 2 het controleren van politici
  - 3 burgers informeren over het overheidsbeleid
  - 4 meningsvorming laten plaatsvinden bij de burgers
- Kies twee van de bovenstaande functies van de massamedia. Leg uit waarom de door jou gekozen twee functies van de massamedia bij tekst 7 passen.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

(Vul het nummer van de functie in)

Functie ... , omdat ...

Functie ... , omdat ...

Zie tekst 7.

- 1p 15 De Tweede Kamer heeft verschillende taken. Welke taak van de Tweede Kamer kon naar aanleiding van tekst 7 niet goed uitgevoerd worden?
- A de controlerende taak
  - B de rechtsprekende taak
  - C de uitvoerende taak
  - D de wetgevende taak

- 1p **16** Stel dat er een Nederlandse politieke partij is die zichzelf rechts en liberaal noemt.
Welke kenmerken passen dan het best bij deze partij?
het streven naar een
- A grote rol voor de overheid en het aanpakken van sociale ongelijkheid
  - B grote rol voor de overheid en meer ruimte voor het bedrijfsleven
  - C kleine rol voor de overheid en het aanpakken van sociale ongelijkheid
  - D kleine rol voor de overheid en meer ruimte voor het bedrijfsleven
- 2p **17** Ambtenaren spelen een belangrijke rol in de Nederlandse politiek.
Hieronder staan vier beweringen over ambtenaren.
→ Geef van elke bewering aan of deze juist of onjuist is.

	bewering
1	Ambtenaren adviseren politieke bestuurders over het te voeren beleid.
2	Ambtenaren vormen een schakel tussen belangenverenigingen en burgers.
3	Ambtenaren voeren het overheidsbeleid uit.
4	Ambtenaren zijn werkzaam bij de landelijke en de lokale overheid.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul juist of onjuist in.

1 = ...

2 = ...

3 = ...

4 = ...

- 3p 18 Hieronder staan acht bestuurders.
- a een wethouder
  - b een commissaris van de Koning
  - c de directeur van ziekenhuis Rivierenland
  - d een staatssecretaris
  - e een gedeputeerde
  - f een commissaris van politie
  - g een minister
  - h een burgemeester
- Welke bestuurders horen bij het Rijk, de provincie en de gemeente?
Zet de juiste letter op de juiste plaats.
Vul **zes** antwoorden in.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan met de juiste letters.

- 1 het Rijk: ... en ...
- 2 de provincie: ... en ...
- 3 de gemeente: ... en ...

tekst 8

Staatssecretaris mag blijven

Staatssecretaris van Volksgezondheid Martin van Rijn mag, na het Tweede Kamerdebat over de problemen met de zorg voor kwetsbare mensen in de samenleving, blijven. De SP wilde dat de staatssecretaris zou aftreden. Deze wens behaalde geen meerderheid, maar kreeg wel steun van het CDA en GroenLinks.

naar: www.nrc.nl van 4 juni 2015

- 1p 19 De SP in tekst 8 wilde dat de staatssecretaris zou aftreden. Wat heeft de SP ingediend om dat te bereiken?
- A een amendement
  - B een initiatiefwetsvoorstel
  - C een interpellatie
  - D een motie van wantrouwen

tekst 9

Den Haag doet niet mee met Europese OM voor fraudebestrijding

De minister van Justitie laat zijn EU-collega's weten dat Nederland niet meedoet met het Europese Openbaar Ministerie (OM) dat speciaal wordt opgericht om fraude met EU-geld te bestrijden. Een meerderheid in de Tweede Kamer voelt niets voor méér Europa in verkiezingstijd. De VVD, het CDA en de SP zien het Europese OM als een directe aanval op de nationale rechtsstaat. Brussel krijgt dan nog meer te zeggen.

naar: de Volkskrant van 27 januari 2017

- 1p 20 In tekst 9 staan drie politieke partijen.
Uit welke politieke stromingen komen de drie genoemde partijen?
- A de christendemocratische, de ecologische en de liberale stroming
  - B de christendemocratische, de liberale en de rechts-extremistische stroming
  - C de christendemocratische, de liberale en de socialistische stroming
  - D de ecologische, de rechts-extremistische en de socialistische stroming

Criminaliteit en rechtsstaat

Zie tekst 9.

- 2p 21 Het Europese OM wil fraude gaan aanpakken.
→ Onder welk soort criminaliteit valt fraude met EU-geld en mensen uit welk sociaal milieu zijn daarin oververtegenwoordigd?
Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.
Het soort criminaliteit is ... en mensen uit ... zijn daarin oververtegenwoordigd.

tekst 10

In sommige buurten geldt: veel misdaad en toch een veilig gevoel

Of iemand zich veilig voelt of niet, hangt niet helemaal samen met de criminaliteit in de buurt. Ook opleiding en politieke voorkeur spelen een rol, blijkt uit onderzoek in Amsterdam.

Onveiligheid zit ook tussen de oren, concludeert criminoloog Marlou Teerlink. Zij deed onderzoek naar de band tussen de harde cijfers over criminaliteit in de stad en de mate waarin bewoners zich veilig of onveilig voelen.

naar: www.parool.nl van 26 oktober 2016

Lees tekst 10.

- 1p 22 Criminaliteit heeft verschillende soorten gevolgen voor burgers en samenleving.
Over welk soort gevolgen gaat tekst 10?
- A immateriële gevolgen
  - B materiele gevolgen
  - C politieke gevolgen
  - D tijdgebonden gevolgen

tekst 11

Grote politieactie

Als onderdeel van een grote actie heeft de Nederlandse politie op 34 adressen huiszoekingen gedaan. Dat meldt het Openbaar Ministerie. De actie werd gecoördineerd door de Europese organisatie Eurojust. In totaal werden in zestien landen 359 invallen gedaan, waaronder zeventig in België. Ook in onder meer de Verenigde Staten, Canada en Chili zijn huiszoekingen verricht.

naar: www.tweakers.net van 19 mei 2014

- 1p 23 Uit tekst 11 blijkt dat een bepaald soort criminaliteit wordt bestreden
Welk soort criminaliteit is dat?
- A computercriminaliteit
  - B georganiseerde internationale misdaad
  - C veelvoorkomende criminaliteit
  - D witteboordencriminaliteit

tekst 12

R.Z. vier jaar cel erbij

R.Z. heeft in hoger beroep opnieuw vier jaar celstraf gekregen voor een inbraak bij zijn ex-schoonouders. Hij had die vanuit de gevangenis, waar hij al een celstraf van vier jaar voor een ander delict uitzat, georganiseerd. R.Z. wil zich niet zomaar neerleggen bij de uitspraak en zijn advocaat overweegt namens R.Z. naar ... te stappen.

naar: www.ad.nl van 26 oktober 2016

- 1p 24 Wat moet er op de puntjes in tekst 12 worden ingevuld?
- A de Hoge Raad
  - B het gerechtshof
  - C het ministerie van Justitie
  - D het Openbaar Ministerie

tekst 13

Meer criminaliteit in Nederland dan gedacht

De criminaliteit in Nederland is groter dan uit de officiële cijfers blijkt. Er zijn te weinig mensen bij de opsporingsdiensten werkzaam en de aangiftebereidheid bij burgers en bedrijven daalt. Hierdoor geven de cijfers niet weer wat de werkelijke omvang is van de misdaad.

naar: Trouw van 12 januari 2017

Lees tekst 13.

- 1p 25 Op grond van welk soort onderzoek is men tot de conclusie gekomen dat de werkelijke criminaliteit groter is dan die in de officiële cijfers? op grond van
- A daderonderzoek
  - B mediagegevens
  - C politiestatistieken
  - D slachtofferenquêtes

tekst 14

Bandenprikker blijft langer vast

Een 19-jarige jongen die twee weken geleden is aangehouden op verdenking van de vernieling van bijna driehonderd autobanden, blijft langer vastzitten.

De bandenprikker was sinds de zomer van 2015 actief in de gemeente Westland. Er waren beelden van een bewakingscamera van de jongen in omloop. Op basis daarvan en door getuigenverklaringen kon hij worden opgepakt.

naar: de Volkskrant van 10 mei 2016

- 1p 26 De verdachte uit tekst 14 blijft langer vastzitten. Wie heeft hiervoor toestemming gegeven?
- A de korpschef van de Westlandse politie
  - B de minister van Justitie
  - C de officier van justitie
  - D de rechter

tekst 15

Vier jaar cel voor speedbootcrash

De 51-jarige man die met zijn speedboot een dodelijk ongeluk heeft veroorzaakt, is veroordeeld tot vier jaar gevangenisstraf.

De bestuurder had onder invloed van alcohol in het donker te hard gevaren en had geen verlichting op zijn speedboot. Twee van de vier mannen in de sloep die hij had overvaren, kwamen om het leven. Het vaarbewijs van de bestuurder is voor vijf jaar ingetrokken. Hij moet ook 300.000 euro betalen aan de slachtoffers en nabestaanden.

naar: de Volkskrant van 30 maart 2016

- 1p 27 Welk deel van het vonnis in tekst 15 vormt de bijkomende straf?
- A de vier jaar gevangenisstraf
  - B het moeten betalen van 300.000 euro schadevergoeding
  - C het voor vijf jaar intrekken van het vaarbewijs
- 1p 28 Met welke instantie krijgt de veroordeelde man uit tekst 15 te maken met
- A de klassenjustitie
  - B de reclassering
  - C Halt
  - D Slachtofferhulp

tekst 16

Gazelle blokkeert smartphone op fiets

Fietsenfabrikant Gazelle werkt aan de allereerste fiets die whatsappen en bellen tijdens het rijden onmogelijk maakt. De SafeDrivePod blokkeert de smartphone wanneer er harder gefietst wordt dan 10 kilometer per uur. Paul Hendriks van SafeDrivePod: "Uit onderzoek blijkt dat verkeer de grootste bezorgdheid is van ouders. Met deze fiets liggen zij niet meer wakker. Het systeem valt niet te omzeilen zonder medeweten van ouders". Het apparaat is niet alleen een repressief middel. "We moeten ons bewust worden dat het gebruik van de smartphone in het verkeer niet normaal is. Met de SafeDrivePod versnellen we deze beweging."

naar: www.telegraaf.nl van 26 januari 2017

De overheid voert beleid om het gebruik van de smartphone in de auto in te perken. De fietsenfabrikant uit tekst 16 neemt maatregelen om ook het smartphone gebruik op de fiets aan te pakken.

- 1p 29 De maatregel uit tekst 16 is niet alleen een repressieve maatregel, maar kan ook preventief werken.
→ Noem een argument dat de maatregel uit tekst 16 ook een preventieve werking kan hebben.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

De maatregel kan ook een preventieve werking hebben, want ...

tekst 17

Politie heeft mogelijke serie-overvaller te pakken

De politie heeft vanmiddag een 26-jarige man uit Driebruggen aangehouden op verdenking van het plegen van een overval op een bloemenwinkel. Ook zijn betrokkenheid bij een andere overval wordt onderzocht. De politie doet verder onderzoek en de verdachte zit voorlopig vast voor het rechercheverhoor.

naar: *www.ad.nl van 26 januari 2017*

Lees tekst 17.

- 2p 30 Elke verdachte heeft in Nederland bepaalde rechten. Hieronder staan vier beweringen over de rechten van verdachten.
→ Geef van elke bewering over rechten van verdachten aan of het wel of geen recht is van de verdachte uit tekst 17.

	bewering
1	De verdachte heeft het recht om niets te zeggen tijdens de verhoren of in de rechtszaal.
2	De verdachte heeft invloed op de samenstelling van de jury.
3	De verdachte kan zijn zaak laten seponeren.
4	De verdachte moet weten waarvan hij verdacht wordt.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul wel of geen in.

1 = ...

2 = ...

3 = ...

4 = ...

tekst 18

Maak van drugsvilla een wijkgebouw

Met interesse kijkt het Nederlandse Openbaar Ministerie (OM) naar Italië, waar in beslag genomen villa's van maffiabazen een maatschappelijke bestemming krijgen. Zo zijn verschillende villa's omgebouwd tot bibliotheek of tot een opvanghuis voor bedreigde vrouwen.

naar: www.ad.nl van 27 februari 2017

- 1p 31 In tekst 18 neemt de Italiaanse overheid villa's in beslag. Onder welk beleid valt die inbeslagname?
- A het gevangenisbeleid
  - B het opsporingsbeleid
  - C het vervolgingsbeleid

tekst 19

Rechtbank: verdachte wilde de stad Waalwijk niet echt opblazen

Dat de 33-jarige man echt Waalwijk zou opblazen, zoals hij op Twitter beweerde, was niet geloofwaardig. Daarom heeft de rechtbank in Breda de man vrijgesproken voor het bedreigen van inwoners van Waalwijk. Tegen de man was drie maanden cel geëist, plus een half jaar voorwaardelijk. Volgens justitie 'wist je niet of je met een malloot te maken hebt of met iemand die het echt gaat uitvoeren'.

Voor de rechtbank is echter duidelijk dat deze tweets meer een schreeuw om hulp waren dan serieuze dreiging.

De rechtbank merkte ook nog op dat de man feitelijk geen bedreiging plaatste. 'My dream is to blow up Waalwijk', schreef hij. En het feit dat hij ergens van droomt, betekent niet dat je belooft dat ook te gaan doen, volgens de rechtbank.

naar: www.ad.nl van 27 januari 2017

1p 32 Wat gebeurt met de verdachte uit tekst 19 na de uitspraak van de rechter?

De verdachte

- A gaat een half jaar voorwaardelijk de gevangenis in.
- B is vrij, want hij is niet veroordeeld.
- C is vrij, want zijn zaak is geseponeerd.
- D krijgt een verplichte behandeling, want hij heeft hulp nodig.

Zie tekst 19.

1p 33 Het Openbaar Ministerie kan uit verschillende groepen van sancties, straffen eisen.

Uit welke groep(en) komen de geëiste straffen tegen de verdachte uit tekst 19?

- A uit de bijkomende straffen
- B uit de bijkomende en de hoofdstraffen
- C uit de hoofdstraffen
- D uit de hoofdstraffen en de maatregelen
- E uit de maatregelen en de bijkomende straffen

afbeelding 2

bron: www.catawiki.nl van april 2017

Bekijk afbeelding 2.

- 2p 34 Er bestaan in Nederland verschillende soorten regels: geschreven en ongeschreven regels.
Iemand heeft zijn fiets bij dit bordje geplaatst.
→ Verklaar waarom de politie niet optreedt tegen de eigenaar van de fiets.

Doe het zo: neem het onderstaande over. Vul in geschreven of ongeschreven en vul het antwoord aan.

De politie treedt niet op, omdat het een ... regel is, want ...

tekst 20

Getuigen

Getuigen kunnen een belangrijke rol spelen in een strafproces. Zij moeten de vragen die gesteld worden, beantwoorden.

naar: www.rechtspraak.nl van maart 2017

Lees tekst 20.

- 1p 35 Wie mag of mogen tijdens het strafproces vragen aan de getuigen stellen?
- A alleen de rechter
  - B alleen de rechter en de advocaat
  - C alleen de rechter, de advocaat en de officier van justitie
  - D de rechter, de advocaat, de officier van justitie en de verdachte

tabel 2

Straatroof in Amsterdam 2010-2015

aantal	2046	2088	2177	2219	1775	1496
jaar	2010	2011	2012	2013	2014	2015

bron: www.om.nl van januari 2017

Bekijk tabel 2.

- 1p 36 De gemeente Amsterdam besloot in 2012 straatroof hard aan te pakken. Stel dat de doelstelling was om het aantal straatroven in drie jaar te halveren (50% minder).
→ Geef aan of het de gemeente Amsterdam gelukt is om die doelstelling te halen en verklaar je antwoord.
Doe het zo: neem een van de twee onderstaande stukjes over en vul het antwoord aan.
Ja, dat is gelukt, want ...
of
Nee, dat is niet gelukt, want ....

tekst 21

Aanpak op hoofdlijnen

De aanpak van zeshonderd Amsterdamse veelplegers kent drie hoofdlijnen die met elkaar samenhangen:

1. Vermindering recidive

Snel, streng en consequent straffen om recidive te voorkomen.

2. Zorg

Aangehouden of veroordeelde daders worden uitgebreid gescreend. Hiermee wordt voorkomen dat ze opnieuw de fout in gaan. De daders wordt hulp geboden om hun leven weer op orde te krijgen.

3. Broertjes en zusjes

De gezinnen van de veelplegers op de lijst worden bezocht. Er wordt snel ingegrepen om te voorkomen dat broertjes en zusjes ook in de criminaliteit belanden.

naar: www.om.nl van januari 2017

- 2p 37 Criminaliteit kan preventief of repressief worden aangepakt. Amsterdam pakte de zeshonderd mensen uit tekst 21 op drie hoofdlijnen aan. Hieronder staan de drie hoofdlijnen van aanpak uit tekst 21.
→ Geef van elke hoofdlijn aan of die aanpak preventief of repressief is.

	hoofdlijn
1	Vermindering recidive
2	Zorg
3	Broertjes en zusjes

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul aan met preventief of repressief.

1 = ...

2 = ...

3 = ...

Zie tekst 21.

- 1p 38 Er is veel onderzoek gedaan naar de oorzaken van crimineel gedrag. Welke verklaring van crimineel gedrag zit achter het feit dat de gezinnen uit tekst 21 worden bezocht?
- A Crimineel gedrag is een aangeboren eigenschap van de persoon.
  - B Criminelen blijven als crimineel gezien worden en blijven zich zo ook gedragen.
  - C Criminelen hebben last van psychische problemen.
  - D Criminelen ondergaan gebrekkige leerprocessen en krijgen een gebrekkige opvoeding.

tekst 22

Vrouw opgepakt voor heling

Een van de vier zeldzame puppy's die werden gestolen bij een zorgboerderij, is teruggevonden. Agenten hebben een 22-jarige verdachte op verdenking van heling opgepakt.

Eigenaresse Rachel van de zorgboerderij was zelf een vrouw op het spoor gekomen die op Facebook een bericht had geplaatst dat ze eigenaar was geworden van een nieuwe pup. Toen verschillende mensen vroegen of het om een Old English Bulldog ging, verwijderde ze haar bericht van Facebook.

naar: www.ad.nl van 29 januari 2017

- 1p 39 Is er in tekst 22 sprake van eigenrichting?
Doe het zo: neem een van de twee onderstaande stukjes over en vul het antwoord aan.
Ja, want ...
of
Nee, want ...
- 1p 40 Waarvan wordt de opgepakte vrouw uit tekst 22 verdacht?
Zij wordt verdacht van
A dierenmishandeling van de pup.
B fraude op sociale media.
C het in bezit hebben van een pup waarvan ze kon weten dat die gestolen was.

- 2p 41 Twee taken van de Nederlandse overheid zijn rechtshandhaving en rechtsbescherming.
Hieronder staan vier beweringen over rechtshandhaving en rechtsbescherming van de Nederlandse overheid.
→ Geef van elke bewering aan of deze juist of onjuist is.

	bewering
1	De overheid moet zich aan de wet houden om de rechtsorde te handhaven.
2	De rechten van de overheid gaan boven die van de burgers.
3	Rechters moeten zich houden aan wat in de wet staat.
4	Burgers kunnen naar de rechter gaan als ze vinden dat de overheid hun privacy te veel aantast.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul juist of onjuist in.

- 1 = ...
2 = ...
3 = ...
4 = ...

tekst 23

Rechtsbijstand

Voor een goede staat van de rechtspraak is het belangrijk dat iedereen toegang tot de rechter heeft. Die toegang staat voornamelijk voor mensen met een lager inkomen onder druk door de verhoging van de griffierechten. Dit 'toegangskaartje voor de rechter' maakt het moeilijker voor mensen met een laag inkomen om hun recht te halen. Deze verhoging willen we dan ook terugdraaien. Waar nodig wil onze partij dus meer geld uittrekken voor de gesubsidieerde rechtsbijstand.

naar: de website van een Nederlandse politieke partij van maart 2017

- 1p 42 Van welke politieke partij is tekst 23 afkomstig?
- A de SGP
  - B de SP
  - C de VVD

- 1p 43 Een van de doelen van het opleggen van straffen is resocialisatie. Dat betekent dat iemand de kans krijgt zich (weer) aan de samenleving aan te kunnen passen.
→ Noem één hoofdstraf waarbij de nadruk wordt gelegd op resocialisatie.
Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.
Een hoofdstraf met de nadruk op resocialisatie is ...

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.